

142. Sunnuntaina 14 p. tammikuuta 1973

kello 00.30.

Päiväjärjestys.

Nimihuudon asemesta merkitään läsnoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen istuntoon, sekä edustajat Ahonen ja Aino Karjalainen.

Ilmoituksia.

Siv.

Toinen käsittely:

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 3799

1) Ehdotus laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Asiakirja: Suuren valiokunnan mietintö n:o 188; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 70; hallituksen esitys n:o 246.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 188 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 70 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 246, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

2) Ehdotus laiksi Tasavallan Presidentin nykyisen toimikauden jatkamisesta „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 189; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 27; hallituksen esitys n:o 247.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 188. Ensin salitaan asiasta yleiskeskustelu ja sitten ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitelyyn.

3) Ehdotukset laiksi maataloustulosta 3808
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 190; maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 31; hallituksen esitys n:o 223; lak.al. n:ot 548—550.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta taulukko, johtolause ja nimike.

Ainoa käsittely:

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1973 3823

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 68; hallituksen esitys n:o 159; rah.al. n:ot 1—1312.

2) Ehdotus laiksi Tasavallan Presidentin nykyisen toimikauden jatkamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 189 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 27 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 247, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhetta johtaa puhemies Sukselainen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 189. Ensinnäkin salitaan asiasta yleiskeskustelu ja sitten siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Presidentin poikkeuslain yhteydessä on ollut julkisuudessa paljon puhetta presidentti Kekkonen nauttimasta suosioista ja arvovallasta nimenomaan itäisessä naapurissamme Neuvostoliitossa. Nyt on siis aprikoitu sitä, onko mahdollisesti presidentti Kekkonen suosio laskenut Neuvostoliitossa erityisesti tämän kuuluisan ja valitettavan Zavidovon keskustelujen vuoden johdosta, josta nimenomaan hallituksen ulkoasiainvaliokunta ja muu hallituksen sisäpiiri ovat suuressa vastuussa. Tällainenhan on tapahtuma, jota ei kovin usein ole Suomen itsenäisyyden ajan sisäpolitiikan historiassa tapahtunut.

Siis nyt oli kysymys siitä, onko presidentti Kekkonen suosio laskenut vai ei. Presidentti itse otti tämän esille siinä tunnetussa kirjeessään ja nimenomaan sen kirjeen kommentissa, jonka hän lähetti Suomi—Neuvostoliitto-Seuran puheenjohtajalle professori von Bonsdorffille.

Kun sitten tämä valtiovierailu Neuvostoliiton perustamisen 50-vuotisjuhlaan tapahtui, niin näistä juhlallisuuksista palattuaan pääministeri Sorsa ilmoitti, että presidentti Kekkonen edelleen nauttii suurta arvostusta Neuvostoliitossa. Tämä on tietysti erittäin hyvä asia, jos näin on asianlaita. Nyt kuitenkin, kun seurasi tätä tilaisuutta siellä Neuvostoliitossa, siitä välitettyjä kuvia lehdistössäkkin julkaistiin, niin kiintyi monien huomio siihen, että meidän valtiomme päämies oli sijoitettu sellaiseen seuraan, jossa ei ollut muiden valtioiden päämiehiä, vaan siellä oli ainoastaan varsin vähän tunnettuja kommunististen maitten tai kommunistipuolueitten johtajia. Tämä on asiaa ajatellen noin protokollan kannalta hieman niin kuin ongelmia synnyttävä seikka. Nyt ei oikein tiedä sitten, ketä uskoa, pääministeriä, pääministerin vakuutteluja vaiko omia silmiään, kun on seurannut näitä kuvia sieltä.

Herra puhemies! Minä olen jo aikaisemmin käsitellyt sitä ulkopoliittista pelottelua, jota maassamme on harjoitettu lukuisia vuosia (Eduskunnasta: Älkää pelotelko meitä!) Paasikiven jälkeisinä aikoina. Tämä ulkopoliittinen

pelottelu näyttää jatkuvasti itävän vielä täällä eduskunnassa. Siitä on merkkejä ollut tänäkin illan kuluessa selvästi havaittavissa.

Myös Suomen maaseudun puolue on joutunut kiinnittämään huomiota eduskuntakyselyissä näihin tällaisiin Suomen ja Neuvostoliiton luottamusta horjuttaviin ilmiöihin. Niinpä meille välitettyjen tietojen mukaan eräät SMP:stä lähteneet kansanedustajatkin ovat jossakin tilaisuudessa maakunnassa ilmoittaneet käsityksensä, että jos poikkeuslakia ei hyväksytty tai jos tunnetut 12 kansanedustajaa panevat nimensä poikkeuslakia vastustavan paperin alle, niin Neuvostoliitto muka lähettää Suomelle heti nootin. Ja edelleen eräät näistä 12 kansanedustajasta ovat saatujen tietojen mukaan väittäneet, että ne, jotka vastustavat poikkeuslakia, ovat muka fasisteja. Siis nämä SMP:ssä toimineet ja aikaisemmin SMP:n periaatteet tunnustaneet ja hyväksyneet ja niiden puolesta taistelleet kansanedustajat ovat nyt lähteneet aivan nurinkuriselle ja päinvastaiselle tielle. Täytyy sanoa, että tällaisessa tapauksessa on kysymyksessä Neuvostoliiton törkeä herjaus ja väite, että Neuvostoliitto muka pakottaisi Suomen muuttamaan perustuslakia ja kieltämään kansalaisilta oikeuden valita vapaissa vaaleissa ja salaisissa vaaleissa presidentti vuonna 1974. Näihin väitteisiin sisältyy myös selvä vihje, pelotteluvihje, siitä, että Neuvostoliitto muka pakottaisi Suomen valitsemaan Urho Kekkonen uudelleen presidentiksi. Sen vuoksi olemme joutuneet kysymään hallitukselta kirjallisesti, mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tällaisen estämiseksi, että siis sisäpoliittisista ja henkilöetäisistä tapahtuvaa lainvastainen Suomen ja Neuvostoliiton ulkopoliittisen luottamuksen horjuttaminen jatkuu ja että Neuvostoliiton valheellinen herjaaminen sekä Suomen kansan asiaton ulkopoliittinen pelottelu maittemme välisiä suhteita vahingoittavana voitaisiin estää. Eduskuntakyselyymme onkin vastannut ulkoasiainministeri Karjalainen, ja kun Karjalaisen vastausta lukee, täytyy ihmetellä, onko tämä lainkaan enää ulkoministeri Karjalaisen käsialaa. Nimittäin ministeri Karjalainen ilmoittaa, että tärkeintä on, että kansalaiset itse ymmärtävät oman vastuunsa ja pidättyvät turvautumasta ulkopoliittikkaan ryhmäkuntaisten päämäärien saavuttamiseksi.

Suomen suhteessa ulkovaltoihin on aina kysymyksessä maan etu ja turvallisuus. Tämä seikka on syytä pitää jokaisen mielessään ulkopoliittisiin kysymyksiin puuttuessaan tapahtuupa

se missä tarkoituksessa tahansa. Suomen suhteet Neuvostoliittoon perustuvat johdonmukaiseen ja koeteltuun ulkopoliittiseen linjaamme, jonka virheellinen, edesvastuuton esittely ja käsittely on aina torjuttava yleisen edun vastaisena, tuli se miltä taholta tahansa. Siinä nyt kuulitte eduskunta. Ulkoministeri Karjalainen tuomitsee ulkopoliittisen pelottelun miltä suunnalta tahansa. Ministeri Karjalainen tuomitsee tämän. (Ed. V. Vennamo: Mitä oikeusministeri sanoo?) — Niin valitettavasti tämän illan keskustelussa oikeusministeri tulkitsi väärin mm. minun käyttämäni puheenvuoroa. Se on erittäin hämmästyttävää puheiden tulkintaa.

Herra puhemies! On syytä käsitellä tätä poikkeuslakiasiaa ja pyrkimyksiä romuttaa suomalaista kansanvaltaa myös ideologisesta näkökulmasta. Tällöin tulee mieleen SKDL:n kommunistien ed. Honkosen taannoisessa puheenvuorossaan lausuma ilmoitus, että SKDL ja kommunistit vastustavat anarkiaa. (Ed. Honkonen: Niin tekevätkin!) — Tämä on osittain totta, että te kommunistit vastustatte anarkiaa. Te kommunistit vastustatte anarkiaa aina silloin, kun teillä itsellänne on diktatuurivalta ja teillä itsellänne on valta ja komento kansan yli. Mutta länsimaisissa yhteiskunnissa toimivat kommunistipuolueet pyrkivät pyrkimällä anarkiaan ja yhteiskunnan rappeuttamiseen joka alalla luodakseen ns. vallankumouksellisen tilanteen, sekasortotilanteen, jossa pieni, hyvin kouluttu kommunistivähemmistö voi ottaa valan ja nyrkkikomennon käsiinsä. (Ed. Honkonen: Mitenkäs tämä liittyy tähän mietintöön?) — Tämä liittyy tähän mietintöön nimenomaan, olen tulossa siihen. Tämä liittyy sillä tavalla, että juuri nyt tämä poikkeuslakiesitysikin on kommunistisen strategian mukainen. Tämä presidentti Kekkonen poikkeusvaalilaki on juuri kommunisteillemme mitä mieluisin, sillä poikkeusmenettelythän sopivat erinomaisesti myös kommunismin ja kotikommunistiemme vallankaappaussuunnitelmiin. Teidän tarkoituksenne on kansan kurin alle saattaminen, pienen harvinaisuuksien vähemmistön luominen, ja tämä poikkeuslakihanke palvelee aivan selvästi teidän päämääriänne.

Ed. Ronkainen: Herra puhemies! Tunteet tuntuvat olevan kuumina presidentinvaalitapakysymyksessä, eikä se ole onneksi näin suurella asiassa. Emme kristillisen liiton piirissä näe asiaa edistävän sen jarrutuksenkaan,

mihin on ryhdytty, vaikka ymmärrämmekin tarkoituksena olevan hankkia kipeästi tarvittavaa aikaa, jota jo alunperin olisi pitänyt olla riittävästi. Koemme turhana kiireenä sen, että budjettikeskustelun päälle on pantu tämä mitattava asia. Suomen kristillisen liiton piirissä on joka portaassa jatkuvasti korostettu sitä, että koska minkäänlaisia poikkeuksellista tilannetta ei ole näkyvissä, ei tarvita myöskään poikkeuslakia. Muuta poikkeuksellista ei ole voitu havaita kuin se, että Euroopassa on poikkeuksellisen rauhallista. Keskustelut ovat liittomme piirissä pysähtyneet tähän. Koska poikkeuslakia ei tarvita, ei Suomen kristillisen liiton tarvitse myöskään vielä ottaa kantaa henkilökysymykseen. Tämä on ollut johdonmukainen seuraus politiikastamme. Se, että julkiset tiedotusvälineet ovat sitten vääristelleet antamiamme lausuntoja, ei taas ole meidän syyämme. Kantaa ei ole otettu presidentti Kekkonen puolesta eikä häntä vastaan. Ainoa virallinen kannanotto henkilökysymyksestä on se, minkä ed. Westerholm on jo lausunut. Emme asetu ed. Vennamon presidenttiehdokkuutta tukemaan.

Varsinainen huolenaihe asiassa ei ole siinä, etteikö perustuslakia noudatettaisi kirjaimellisesti, vaan siinä, että lain henki jää toteutumatta. Puheena olevaa lekiestystä ei voida katella vain irrallisena tapauksena, vaan se on kytkettävä laajempiin puitteisiin. Se on eräänlainen mittari, joka osoittaa ylipäättänsä suhtautumista perustuslakiin. Tällaista kysymystä ei voida ratkaista ainoastaan tarkoituksenmukaisuuskysymyksenä, vaan tässä on todella kysymyksessä kansanvallan kaventaminen, niin kuin jo moneen kertaan on sanottu. Tämä kaikki kertoo siitä hengestä, mikä eduskunnassa tuntuu olevan vallalla. On turhaa puhua siitä, että kansan suuri enemmistö haluaisi presidenttinsä poikkeuslailla valittavaksi. Päinvastaita kertovat esimerkiksi gallupkyselyt. Erään gallupin mukaan 95 % kansasta oli poikkeuslakia vastaan.

On valitettavaa, että poliitikot ovat kansan huonoon muistiin luottaen lähteneet tällaiselle tielle. Minun lapsuudessani korostettiin vielä voimakkaasti sellaisia arvoja kuin rehellisyys ja totuus. Opin rakastamaan niitä. Enkä tänä päivänäkään ymmärrä sellaisia poliitikkoja, jotka sanovat niin kuin kuulin eduskuntatyöni alussa erään sanovan omastatunnostaan: ”Minä myin omantuntoni ensimmäisenä päivänä eduskunnassa ollessani.” Näin siis kuulin sanottavan.

Emme kuvittele suuria Suomen kristillisen liiton pienessä ryhmässä, mutta jos entiset puolueet olisivat ajaneet kristillisen etiikan mukaisesti maan asioita, ei meidän ryhmäämme olisi lainkaan tarvittu. Kristillinen liitto on useiden puolueiden huonon omantunnon ruumiillistuma. Voin tässä yhteydessä sanoa kärkeäni niinkin, että aborttilaki ja keskiolutlaki toivat Suomen kristillisen liiton eduskuntaan. Oman tukensa antoi sekin, että niin hyvä laki kuin painovapauslaki, laki epäsiiveellisten julkaisujen ehkäisemisestä ja muut pornoa rajoittavat lait ovat jääneet käytännöllisesti katsoen noudattamatta. On todella valitettavaa kristillisen etiikan kannalta se, että tasavallan presidentti armahti Jumalan pilkkaamisesta tuomitun kirjailija Hannu Salaman. Kun muistamme, että hänen tuomitsemisensa aiheuttanut kirja oli samalla voimakkaasti sukupuolimoraalia loukkaava, on tapahtumaa pidettävä oven aukaisemina henkisellet saasteelle. Sen seurauksena voidaan vuotta 1970 pitää moraalien maanvieremän vuotena Suomessa. Olen kyllä tietoinen siitä, että tämä sama asia tapahtui jo vuonna 1963 Amerikassa ja eräissä Euroopankin maissa ja että tämän pornoaallon mainingit löivät Suomen rannoille ja mairinnousun vaara oli jatkuva, mutta Salaman armahtaminen merkitsi aallonmurtajan räjäyttämistä. (Ed. Saarinen: Kyllä Jumala rankaisee häntä!). Tämä on eräs kuva siitä hengestä, joka ajoi Kristillisen liiton mukaan taistelemaan kansan tulevaisuudesta suorastaan. Ja mikäli totuuden, rehellisyyden ja kristillisen etiikan halventaminen jatkuu maamme asioiden hoidossa, lainsäädäntötyössä ja muussa, tulee kristillinen liitto säilymään ja voimistumaan kaikista prosenttirajoistakin huolimatta. Kansassamme on vielä paljon terveesti ajattelevia ihmisiä. Emme voi lähteä käymään kauppaa totuudesta, emme voi edistää sen hengen ja mielialan leviämistä, joka hyväksyy poikkeamiset lain hengestä. Emme voi laillisuuskysymyksissä tuijottaa vain lain kirjaimen ja samalla polkea itse asiaa maahan. Suomen kristillinen liitto vastustaa poikkeuslain hyväksymistä.

Ed. V. Venamo: Herra puhemies! On syytä vielä kiinnittää huomiota kolmeen seikkaan.

Eduskunnalla ei ole moraalista ja tuskinpa perustuslain tarkoituksen nojalla edes juridista oikeutta tehdä poikkeuslakia oman toimikautensa yli. Tähän on kiinnitettävä vakavaa huomiota.

Nyt kuitenkin hallituksen esitys ylittää tämän rajan parilla vuodella. Sosialidemokraattisella kansanedustajalla oli tässä oikea kanta, vaikka hänet vaiennettiin.

Toinen seikka, josta ei ole puhuttu ollenkaan, on se, että tämän lain laillisuudesta tai laittomuudesta ja lakiesityksen perustelujen harhautuksesta ja väärästä sisällöstä on tehty perustuslakiemme mukainen vaatimuskirjelmä eduskunnan perustuslakivaliokunnalle, joka käsittelee ministerivastuulain mukaisesti asiaa. Olen saanut tietää, että aikaisemmin vastaavissa tapauksissa, jos on tällainen kantelu tehty, on esillä olleen lain käsittely keskeytetty, kunnes on käsitelty tämä ministerivastuulain alainen asia. Näin ei ole nyt tässä tapauksessa tapahtunut, vaan aivan välittämättä tästä eduskunta jatkaa asian käsittelyä. Sekin on siis poikkeus eduskunnan aikaisemmin noudattamasta menettelytavasta. On syytä siihen kiinnittää huomiota. SMP:n mielestä se ei ole oikein.

Kolmanneksi: Esteellisyydestä on paljon puhuttu ja sitten siitä, että presidentti ei halunnut itse allekirjoittaa lakiesitystä, mikä on tuonut ikävään valoon koko esityksen. On syytä todeta, että tasavallan herra presidentti itse huhtikuun lausunnollaan, kun ei suostunut ehdokkaaksi osallistumaan vaaleihin, ajoi tilanteen poikkeuslakiin. Kun hän siis oli taustavoimana tässä, jossain määrin ihmeellistä on, että hän sitten katsoi moraalisten syiden vaativan, että hän ei voi esitystä allekirjoittaa. Tämä on aikaisemman toiminnan kanssa ristiriidassa, ja seurauksena oli vain tämä laillisuussekasotku. Kun kerran on oltu asiassa mukana, meidän käsityksemme mukaan, SMP:n käsityksen mukaan olisi myös ollut reilua allekirjoittaa esitys, niin kuin tasavallan presidentin velvollisuuksiin kuuluu ja niin kuin yksimielisesti on todettu, että hän ei ole esteellinen. Tässä on jotain sellaista, joka myös liittyy tähän poliittiseen tarkoituksenmukaisuuteen, poliittisiin laskelmiin, mikä ei meidän mielestämme ole puhdasta.

Oikeusministeri Louekoski: Herra puhemies! Presidentti Urho Kekkosen toimikauden jatkamista on monesta syystä pidettävä maan edun kannalta tärkeänä.

Ulkopoliittisen toiminnan tulokset vaikuttavat jokaisen Suomen kansalaisen turvallisuuteen. Presidentti Kekkosen henkilökohtainen panos Suomen nykyisten hyvien kansain-

välisen suhteiden luomisessa on ollut ratkaiseva. Erityisen arvokasta on se luottamus, joka on syntynyt Suomen ja Neuvostoliiton välille presidentti Kekkonen henkilökohtaisen työn tuloksena. Nykyisen tasavallan presidentin ansiot taitavan ja luotettavan ulkopoliittikan johtajana on saanut laaja tunnustusta myös läntisten maiden taholta. Ulkopoliittisen suhtuisen kehityksen kannalta on presidentti Kekkonen työn jatkuminen turvaava ratkaisu. Näin on etenkin tilanteessa, jossa oleellisesti maaamme ulkopoliittisen asemamme kokonaisuuteen vaikuttavat ratkaisut ovat avoimia.

Myös sisäpoliittisen tilanteen kannalta presidentti Kekkonen toimikauden jatkamisesta tehtävä päätös on merkityksellinen. Jos edessä olevia vaikeita sisäpoliittisia kysymyksiä jouduttaisiin ratkaisemaan kesken ehkä ankarankin vaalitaistelun, saattaisi se hämmentää kansalaisten vahingoksi muutenkin varsin suurten ongelmien rasittamaa ja osittain jopa rikkinäistä poliittista tilannetta entisestään. Jokseenkin yhtenäisen kansalaismielipiteen perusteella on pääteltävissä suurella varmuudella, että jos vuonna 1974 toimitettaisiin presidentin valitsijamiesvaalit, presidentti Urho Kekkonen tulisi valituksi suurella enemmistöllä (Ed. Ehrnrooth: Sitä ei kukaan kiellä!).

Tämän vuoksi sekä ulkopoliittisen että sisäpoliittisen kehityksen kannalta on ollut aiheellista esittää presidentti Kekkonen toimikauden jatkamista jo nyt tehtävällä päätöksellä.

Kun pääministeri Sorsan hallitus laajalla puoluepohjalla käydyin perusteellisen keskustelun ja harkinnan jälkeen yksimielisesti katsoi, että tasavallan presidentti Kekkonen kulumassa olevaa toimikautta jatketaan erityisellä lailla, valittiin käytännöllisesti katsoen yksinkertaisin menettelytapa (Ed. Ehrnrooth: Halvin!). Aikaisemmin valittuja valitsijamiehiä ei haluttu käyttää vaalin toimittamiseen. Vaalia ei myöskään haluttu siirtää eduskunnan suoritettavaksi. Nämä vaihtoehdot olisivatkin hallituksen käsityksen mukaan käytännössä merkinneet vain vaalimuodollisuuksien aikaansaamista, kun eduskunnan ja sen kautta kansan suurta enemmistöä edustavat puolueet olivat asian lopputuloksesta kuitenkin yksimielisiä. Päämäärän ollessa asiallisesti selvä oli asianmukaista, että hallituksen esityksessä jo selkeästi tuotiin tämä julki. Juuri asian ratkaisun selvyuden vuoksi ei myöskään ollut asianmukaista käynnistää

tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalien kaltaista raskasta vaalikoneistoa.

Päätös presidentti Kekkonen nykyisen toimikauden jatkamisesta maaliskuun 1 päivään 1978 saakka on tehtävä perustuslain säätämistäjärjestyksessä. Lakiesitys toimikauden jatkamisesta on hyväksyttävä eduskunnassa 5/6:n enemmistöllä. Se ei ole pieni junttaporukka, vaan valistunut eduskunnan valtaenemmistö. On rohkeata väittää, että tämä enemmistö ei pidä kunnialla rehellisyyttä ja totuutta. Näin suuren enemmistön asettuminen lakiesityksen taakse osoittaa hallituksen käsityksen mukaan, että tasavallan presidentti Urho Kekkonen nauttii Suomen kansan valtaosan kunnioitusta ja luottamusta. Hallituksen käsitys on nyt täällä punnittavana.

Hallitusmuodon mukaan Suomen kansaa edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta, joka käytännössä valitaan samanlaisella vaalimenettelyllä kuin tasavallan presidentin valitsijamiehet. Nykyinen eduskunta on valittu vuosi sitten. Se on siis katsottava luotettavasti edustavan kansalaisten mielipiteitä. Jos 5/6:n enemmistö eduskunnasta hyväksyy hallituksen esityksen menettelytavaksi ja samalla vahvistaa jo kiistatta kansan valtaenemmistön hyväksymän jatkoajan nykyiselle tasavallan presidentille, ei voi olla epäilystäkään hallituksen esityksen kansanvaltaisuudesta. Eduskunnan näin suuren enemmistön saaminen hallituksen esityksen taakse on, paitsi erityisen selvä luottamuslause presidentti Kekkoselle, myös poikkeuksellisen harvinainen yksimielisyyden osoitus kansan tahdosta.

Ed. Ehrnrooth (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On päättäväisesti torjuttava herra oikeusministerin eduskunnassa esittämä käsitys, jonka looginen johtopäätös on se, että poikkeuslaki on tästä lähtien tehtävä joka presidentinvaalin lähestyessä. Herra oikeusministerin perustelut sekä niiden ulkopoliittiselta että sisäpoliittiselta osalta olivat juuri sellaiset, jotka johtavat tulevatkin eduskunnat hyväksymään poikkeuslait, jos sama myöntöväisyydenmieliala vallitsee tulevaisuudessakin eduskunnassa.

On kuitenkin huomautettava herra oikeusministerille, sen jälkeen kun minä edellisessä puheenvuorossani annoin hänelle tunnustuksen sanoja hänen suhtautumisestaan asiaan perustuslakivaliokunnassa, että on valitettavaa, että hän hallituksen puolesta vasta nyt, jälleen ker-

ran yön pimeinä tunteina, on löytänyt ne perustelut, jotka hallituksella on ajaessaan tätä ikävää asiaa.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Minä ihmettelen, että täällä tämän keskustelun kuлуessa on sallittu kaiken aikaa vasemmiston ja keskustapuolueen taholta tulevat jatkuvat pilkkahuudot ja puheenvuorojen käyttäjien tahallinen terroroiva häirintä. (Ed. Ilaskivi: Kuka täällä terroroi?).

Minä ihmettelen, että esimerkiksi ed. Honkonen on täällä saanut jopa komennella herra puhemiestä ja että kun kristillisten ed. Ronkainen puhui, niin täällä pilkkahuudot kaikui- vat vasemmiston leiristä, että Jumala muka rankaisee jne. jne. Tuollaisia pilkkallisia välihuutoja kuului.

Oman puheenvuoroni törkeä häirintä ja terrorointi paljastuu eduskunnan pöytäkirjoista, jotka nyt oman puheeni osalta ovat jo luettavissa. Minä olen jatkuvasti joutunut turvautumaan eduskunnan pöytäkirjan mukaan herra puhemieheen ja pyytämään, että herra puhemies turvaisi minulle häiriöttömän puheoikeuden, puhevapauden (Eduskunnasta: Puhujan se meitä häiritsee!).

Sitten, herra puhemies, ministeri Louekosken puheenvuoron johdosta lyhyesti muutama kommentti. Niin kuin ministeri Louekoski sanoi, tällä poikkeusvaaliratkaisulla pyritään turvaamaan nykyisen ulkopoliittikan jatkuvuus. Se on hyvä asia. Mutta miksi ei samalla haluta turvata kansanvaltamme jatkuvuutta? Siitä tässä on nyt kysymys.

Ed. Asunmaa: Herra puhemies! Puuttumatta pitemmältä asioihin ed. Kortesalmen tätä edellisen puheenvuoron johdosta haluan tuoda eduskunnan tietoisuuteen sen, mikä on totuus tuosta eduskuntakyselystä. Nämä, jotka tämän virallisen lausuman ovat antaneet, ovat virallisia SMP:n piiritoimikunnan jäseniä. Herra puhemies sallinee, että minä luen sen täältä:

”Suomen Maaseudun Puolueen Etelä-Pohjanmaan piiritoimikunnan kokouksessa piiritoimis- tossa Seinäjoella 14. 12. 1972 annettiin seuraava julkilausuma: Kokous tuomitsee Suomen Uutisissa n:o 135 12. 12. 1972 olleen kirjoituksen koskien kansanedustajien Matti Asunmaan ja Viljo Suokkaan esiintymistä Ylistaron puhe- tilaisuudessa 10. 12. 1972. Kyseisen lehtikirjoit- tus on täysin valheellinen ja totuuden vastai-

nen. SMP:n rehellinen kenttäväki paheksuu yksimielisesti tällaista vääristelyä. SMP:n Etelä-Pohjanmaan piiritoimikunta.”

Ed. Kivistö: Herra puhemies! Asian ensimmäisen käsittelyn viimeisessä puheenvuorossa ed. Rainio mainitsi yhden valtiosääntökomitean sihteereistä kärsivän rangaistusta Helsingin keskusvankilassa. Jotta eduskunnan pöytäkirjaan ei jäisi nimeltä mainitusta henkilöstä virheellisiä tietoja, totean, että oikeustieteen kandidaatti Heikki Karapuu suorittaa Helsingin keskusvankilassa normaalia siviilipalvelua eikä kärsi siellä mitään rangaistusta.

Ed. Lemström: Herra puhemies! Täällä herra oikeusministeri toi esille eräitä sellaisia perusteita, joihin katson aiheelliseksi puuttua siltä osin, kuin on todettavissa, että toisenlaisiakin käsityksiä saattaa kansan keskuudessa olla.

Ensinnäkin tässä keskustelussa on kovin jyrkin sanoin keskustapuolueen taholta tuomittu se, että voitaisiin puuttua presidentin henkilöön. Kun tilanne nyt on se, että me emme kansakuntana voi vapais- sa vaaleissa esittää valittavalle presidentille kansan kannanottoja niistä kysymyksistä, jotka jokaista meistä hyvin läheltä koskevat, niin, herra puhemies, silloin ei ole muuta tietä käytettävissä kuin kansanedustajien kannanotot käsiteltäessä presidentin toimikauden jatkamista.

Ensinnä, herra puhemies, minä puutun nykyisen ja häntä edeltäneen presidentin toimintatapoihin maan sisäpolitiikassa, ennen kaikkea puolueiden käsittelyssä. Tähän samaan asiaan kytkeytyy, herra oikeusministeri, myös ulkopoliittisia kysymyksiä.

J. K. Paasikiven työn kruunasi se, että hän oli presidentti, joka pystyi kokoamaan tämän kansakunnan poliittiset voimat yhteistyöhön. Jos hänellä oli ulkopoliittisesti tai sisäpoliittisesti jotakin muistutettavaa poliittisille johtajille tai yksityisille kansalaisille, näkyvillä paikoilla oleville kansalaisille, hän ei tarvinnut tähän tehtävään jäävuoria eikä sormella osoittamista ja huutoa toreilla ja turuilla (Ed. V. Venamo: Eikä televisiota! — Ed. Ahonen: Eikä Messuhallin kokouksia!). — Eikä myöskään televisioruutua, eikä myöskään radiota. — Hän käsitteli ja kokosi kansan, kokosi sen puolueet yhteistyöhön koko yhteiskunnan edistyksellisen kehityksen hyväksi.

Mutta tätä samaa ratkaisutapaa ei voida yhdistää nykyisen tasavallan herra presidentin toimintaperiaatteisiin. Hänen toimikautenaan on näkyvästi esillä täydellinen pyrkimys tähän mennessä ainakin kahden puolueen hajoittamiseen.

Ensimmäisenä tämän kohtalon kokivat sosialidemokraatit ottopolkaministerien ja muiden tällaisten poliittisten ratkaisujen ja kauppasopimusten kautta, ja toista ei tarvitse enemmälti enää täällä selittää; sen jokainen jo täällä eduskunnassa tietää.

Kun ensinnäkin lähdetään siitä, miten tasavallan presidentti hoitaa kotimaassa sisäpolitiikassa ulkopoliittisen asennoitumisen kysymyksiä, niin jokainen järkevä kansalainen, tällainen maallikkokin, ymmärtää, että jos löytyy tällaisia, joihin pitää puuttua, ei niitä lähdetä julkisuudessa jäävuorien ja muiden esiintymisten kautta esittelemään ja näin saattamaan epäilyttävään valoon koko kansakunta, kun kuitenkin tässä kansakunnassa ei tällaisia limiöitä ole.

Edellen, kun katselemme sitä, mihinkä tämänkin poikkeuslain tulokset johtavat, ovat täysin selvästi käyneet ilmi täällä myöskin herra oikeusministerin kannanotoista useampaan kertaan poliittiset päämäärät. Ne on voinut hyvin helposti lukea rivien välistä. Tasavallan presidentin siipien suojassa pyritään suomalaista yhteiskuntaa talouspoliittisella ja ideologisella kiristyksellä johdattamaan orjayhteiskuntaan, pakkoyhteiskuntaan, joka on Suomen kansalle vieras olomuoto. Suomalaisessa yhteiskunnassa käydään tänä päivänä hyvin suurta ja ikävästi repivää henkistä ja taloudellista, ideologista taistelua. Ja tämän taistelun lopputuloksen turvaamiseksi ovat SKDL-kommunistitkin lähteneet nimenomaan nykyisen poikkeuslakimenettelyn taakse saadakseen päämääränsä tässä toteutetuksi. Nimenomaan sitä osoittaa tämän poikkeuslain aika, sen mitta. Se merkitsee sitä, että tulee täysin turvatuksi seuraavankin eduskunnan alistaminen samanlaisen talouspolitiikan tielle, valittakoon se normaaliajassa tai ennen.

Nämä kaikki kysymykset ovat olleet myöskin, herra puhemies, luettavissa herra oikeusministerin kannanottojen välistä. Ja mitä tämä merkitsee? Se merkitsee sitä, että myöskin Suomen sosialidemokraattinen puolue on lähtenyt tähän talouspoliittiseen, yhteiskuntajärjestyksen muutokseen pyrkivän kiristyspolitiikan jatkuvuuden turvaavaan toteuttamiseen poikkeuslain

hyväksyessään. Tässä kohden on hyvin paljon myös talouspolitiikan kohdalla merkittäviä limiöitä. Se kuvastuu kaikkein selvimmin enemmistöselityksittä kokoomuspuolueen enemmistön kannasta. Se osoittaa, että kaksi voimaa tässä maassa pyrkii hyötymään nimenomaan tämän poikkeuslakiratkaisun kautta, joka ratkaisu tulee merkitsemään ahdistuneempia, yhäti ahdistuneempia oloja Suomen kansalle. Ja kenen suojeluksessa? Sen me jokainen tiedämme.

Talouspoliittiset kysymykset, pakkoyhteiskunnan muotoutuminen aste asteelta ja ääri-vasemmistolaisen ideologian pyrkiminen kaikessa määrääväksi on ollut viime aikoina ja viime vuosina jälkeen vuoden 1966 hyvin näkyvä ilmiö. Tämä on myöskin havaittu maamme vähäväraisten kansalaisten piirissä, ja siitä tulevat myöskin SKDL-kommunistit saamaan vastauksen seuraavissa eduskuntavaaleissa. Ja tämä pelko oli toinen osa siitä, miksi vasemmistopuolueet lähtivät poikkeuslain tielle: koska pelättiin kansan tuomiota harjoitetusta talouspolitiikasta, jossa hyvin voimakkaasti on ollut, ennen kaikkea tulonjakopoliittisissa ratkaisuissa, nykyisen tasavallan presidentin peukalo päällä. Se peukalo on ahdistanut palkanansaitsijoita, pienviljelijöitä ja eläkeläisiä, joten meidän on nyt perusteellisesti kansanedustajina harkittava, emmekö me voi mennä kansanvaltaisella tavalla sellaiseen ratkaisuun, että kansalle vaaleissa, vaikkakin se voisi valita ja jos se valitsee nykyisen tasavallan presidentin, jäisi kuitenkin mahdollisuus sanoa sanottavansa nimenomaan maan sisäpolitiikasta, talouspolitiikasta ennen kaikkea, ja vastuusta tämän kansalaisten toimeentulon, vähempiosaisen toimeentulon kohdalla. Samoin myöskin se voisi sanoa kantansa siitä ulkopoliittisesta painostuksesta, jota käytetään sisäpolitiikassa ennen kaikkea niiden kansankerrosten alistamiseksi, jotka uskaltavat ajatella itsenäisesti ja vapaasti Suomen tasavallassa nytkin.

Herra puhemies! Sen vuoksi SMP ei voi hyväksyä tällaisia poikkeuslakiratkaisuja. Me elämme vapaassa maassa, ja me pyrimme tätä vapautta viemään eteenpäin emmekä ahdistamaan kansalaisia.

Ed. J u n n i l a: Herra puhemies! Herra oikeusministeri viittasi hallitusmuodon 2 §:ään, jonka mukaan valtiotalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta, ja totesi, että eduskuntapuolueista ja eduskunnan jäsenistä ylivoimainen enemmistö

on asettunut kannattamaan presidentti Kekkonen toimikauden jatkamista. Näin ollen asia voidaan tällaisella poikkeuslailla ratkaista nopeasti ja kivuttomasti.

On totta, että eduskunnan enemmistö, suuri enemmistö on asettunut tälle kannalle. Mutta herra oikeusministeri unohti erään kaikkein olen- naisimman seikan, sen nimittäin, että valtiopäi-ville kokoontunut eduskunta ei edusta Suomen kansaa tässä asiassa (Ed. Paasio: Kaikissa asiois- sa!). — Ei edusta, ed. Paasio, koska hallitus- muodon 23 §:n mukaan Suomen kansan perus- oikeuksiin kuuluu presidentin valinta. — Presi- denttiä ei eduskunta hallitusmuodon mukaan voi valita. Se ei kuulu eduskunnan valtaoikeuksiin.

On tietysti totta, että eduskunta muodollisesti laillisesti, voi, niin kuin nyt aiotaan tehdä, valita presidentin. Mutta aivan yhtäläillä se voisi muo- dollisesti laillisesti pidentää omaa toimikauttaan kymmeneksi vuodeksi. Tässä rikotaan nyt erit- täin vakavasti meidän kansanvaltaista valtiojär- jestystämme. Äänioikeutetuilta kansalaisilta, 3 300 000:lta kansalaiselta riistetään niiden oi- keus osallistua presidentin valintaan, se oikeus, jonka hallitusmuodon 23 § näille kansalaisille varaa. Tämän te unohdatte, hyvät naiset ja her- rat.

Ed. V e n n a m o: Herra puhemies! Herra oi- keusministeri ilmeisesti hallituksen puolesta on vasta nyt lain toisen käsittelyn viimeisimmissä vaiheissa yöllä esittänyt jonkinlaisia perusteluja hallituksen esitykselle, joita ei ole tähän mennessä ollut hallituksen esityksessä. Täytyy ihmetellä tällaista menettelyä. Tässä oikeusministerin lau- sunnossa on jälkikäteen teon maku, tilauksen maku. Ainakin on halvennettu eduskunnan perustuslakivaliokuntaa, jolle kolme ministeriä ei ole suostunut perusteluja esittämään, antaneet sellaisen kuvan, ettei hallituksella niitä ole. Nyt herra oikeusministeri vetää niin kuin hatusta tai- kuri sitten nämä perustelut.

Haluaisin herra oikeusministerille, ja hallituk- selle, huomauttaa, kun hän vetosi eduskunnan suureen enemmistöön, että eduskunta haluaisi tämän lain hyväksyä, että täällä on, niin kuin olemme tänäänkin havainneet, voimakasta vas- tustusta ja hallitus ilmeisesti saa tämän lain läpi vain sillä perusteella, että 12 kansanedustajaa on lähtenyt hallituksen taakse. Mutta minä huo- mautan, että nämä 12 olivat tammikuussa vaali- litoissa mukana, joissa vaalilitoissa oli yksi- mielinen kanta, että me pidämme kiinni presi- dentin vaaleista, että kansa valitsee ja että ei

myöskään asetuta nykyisen presidentin taakse. Tämä oli äänestäjien linja. Sitten te olette saa- neet nämä 12 siirtymään uudelle linjalle tunne- tuilla talouseduilla ja nyt te vetoatte, että täällä on riittävä kannatus eduskunnassa. Tämä on niin suuri heikkous, että jo tämä olisi vaatinut lailliset vaalit, niin että kansa olisi saanut päät- tää. Tämä asia jää historiaan, millaisella pelillä ajetaan, siis pelillä saadaan keinotekoinen enem- mistö, 5/6:n enemmistö, eduskunnassa aikaan, joten ei hallitus eikä enemmistö tässä kunniaa saa — ei poliittisen moraalin eikä historian eikä kansan todellisten ajatusten pohjalta.

Ed. Asunmaalle haluaisin ilmoittaa. Hän luki jonkin Seinäjoen puoluetoimiston julkilausuman. Se tilaisuus, jossa Suokas ja Asunmaa puhuivat, ei ollut siellä piiritoimistossa, se oli aivan muualla, ja meillä on puoluetoimistossa valaehtoiset todistukset läsnä olleista henkilöistä, mitä he ovat puhuneet. Perästä päin sitten joku po- rukka antaa julistuksen, että ei ole puhuttu. Tä- mähän on naurettavaa puolustelua. Jos tästä on väärä tieto, teillä on tilaisuus tarttu minkälaisiin aseisiin tahansa, mutta minä ilmoitan eduskun- nalle, että mitä kysyttiin, se pitää paikkansa. Se voidaan vahvistaa vaikka oikeudessa valalla, si- vullisten kuulijojitten — monta sataa henkilöä oli läsnä — ja ulkoministerin vastaus oli tällä kertaa asiallinen.

Ed. A s u n m a a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä en puutu pitemmälti tähän asiaan, mutta haluan todeta sen, että vi- rallisen piiritoimikunnan jäsenistä oli erittäin monta paikalla kyseisessä tilaisuudessa. Se on virallisen piiritoimikunnan lausunto, jonka minä täällä eduskunnan pöytäkirjaan luin.

Ed. R a i n i o: Herra puhemies! Pyysin tä- män puheenvuoroni herra oikeusministerin täällä esittämän puheenvuoron johdosta. Esitän ihmetykseni sen johdosta, että herra oikeusmi- nisteri puheenvuorossaan piti osasyynä siihen, että vuoden 1974 tasavallan presidentin vaaleja ei järjestetä, sitä että jotkut ovat arvioineet tohtori Urho Kekkosen kannatuksen niin suu- reksi, että hän tulisi valituksi. En tietenkään väitä, että herra oikeusministeri olisi sanonut sen ainoaksi syyksi. Riittää, kun todetaan, että hän piti sitä tosiaankin osasyynä.

Kun herra opetusministeri suhtautuu asiaan... (Eduskunnasta: Oikeusministeri!) — Anteeksi, aika on myöhäinen ja tällaisia pie-

niä lipsahduksia sattuu (Naurua). Jokainen ymmärtää, että minä kuitenkin kunnioittavasti suhtaudun herra oikeusministeriin enkä nimitä häntä tarkoituksellisesti muuksi. Korjaan näin ollen ja pyydän, että sitten pöytäkirjassa asia tulee oikein merkityksi. — Kun herra oikeusministeri suhtautuu asiaan näin, ja tämä on erittäin vakava kysymys, se jos mikä paljastaa, ettei hallitusrintaman taholla ymmärretä tai haluta tunnustaa alkuunkaan vapaitten ja salaisten vaalien todellista perustavanlaatuista merkitystä. Kaikkialla maailmassa järjestetään ja on järjestetty vaaleja nimenomaan riippumatta siitä, onko tulos joskus etukäteen selvä vai ei. Kun herra oikeusministeri tosiaan voi pitää osasyynä vaalin jossakin ennustettua tulosta, minä sanon, että tilanne maassa on todella huolestuttava.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies! Ed. Asunmaan puolustelupehevuoron johdosta lyhyesti mainitsen, että edustajien Asunmaan ja Suokkaan fasistiset puheet ja ulkopoliittikalla uhkailevat puheet olivat puheenaiheina vielä silloin, kun ennen joulua itse tein henkilökohtaisesti puhekierrosmatkan kolmeen Etelä-Pohjanmaan pitäjään. Täällä näitä uhkailuja vielä silloin muisteltiin ja paheksuttiin.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Vennamo: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälässä oleva ”1 päivään maaliskuuta 1978 saakka” muutetaan kuulumaan ”1 päivään maaliskuuta 1976 saakka”.

Ed. Kortesalmi: Herra puhemies: Kannatan ed. Veikko Vennamon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Vennamo ed. Kortesalmen kannattamana ehdottanut, että pykälässä oleva vuosiluku 1978 muutettaisiin vuosiluvuksi 1976.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. V. Vennamon ehdotus hyväksytty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, Ahde, Ahonen, Aitio, Ajo, Alenius, Antila, Aro, Asunmaa, Björklund, Borg, Breilin, Eskelinen, Eskman, Flinck, Forsman, Friberg, Gestrin, Haapasalo, Haukipuro, Helle, Hemmi, Hetemäki, Hokkanen, Holkeri, Honkonen, Hostila, Huotari, Hykkäälä, Hyvönen, Häggblom, Håkämies, Härkönen, Ilaskivi, Jaatinen, Jokela, A-L. Jokinen, P. Jokinen, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kaarna, Kainulainen, Kaipainen, Kalavainen, O. Kangas, R. Kangas, Kantola, Karhuvaara, Aino Karjalainen, Karkinen, Karpola, Kivistö, Knuuttila, Kock, Kohotala, T. M. Koivisto, T. T. Koivisto, Korpinen, Koskenniemi, Koskinen, Laine, Laitinen, Lankinen, Lehmonen, Lehtinen, Liedes, Liikanen, Lillqvist, Lindeman, Linkola, H. Linna, Lottanen, Luja-Vepsä, Martikainen, Mattila, Mustonen, Mykkänen, Myyryläinen, Mäkelä, Männistö, Mänttari, Nevalainen, Niemelä, E. Nieminen, N. Nieminen, Niinikoski, Nikkilä, H. Niskanen, Paasio, Paasivuori, Pajunen, Pekkarinen, Pohjonen, Poutanen, Puhakka, Pulkkinen, Raatikainen, Rantala, Rekonen, Remes, Ronkainen, Rosnell, Ruokola, Rytönen, Räsänen, Saari, Saarto, Salama, Salmenkivi, Salmivuori, Salo, Salolainen, Sandelin, Seppä, Sigfrids, Siikaniemi, Sileäkangas, Sinisalo, Stenbäck, Sundqvist, I. Suominen, Suorttanen, Sutinen, Söderman, Taipale, Tallgren, Tamminen, Tiekso, Tiilikainen, Tikka, Tuomioja, Tupamäki, Veikko Turunen, Työläjärvi, Tähkämaa, Uusitalo, Weckman, Westerholm, H. Westerlund, S. Westerlund, Vikatmaa, Vilmi, Volotinen, Vuottilainen, Väyrynen, Äsvik ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ehrnrooth, Katajavuori, Kauppi, Kortesalmi, Laatio, Lattula, Lemström, Procopé, Rainio, Sainio, S. Suominen, Vainio, Vartia, P. Vennamo ja V. Vennamo.

”Tyhjää” äänestävät seuraavat edustajat:

Asunta, Häikiö, Junnila, Lähteenmäki, Mäki-Hakola, Tuominen ja Vaitinen-Kuikka.